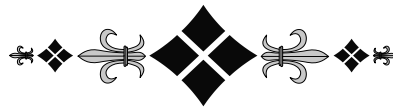

חוברת לימודים שבועית

פרשת וישלח

כתה ז'

תשע"ז

תורת ה' תמימה

תלמוד תורה
משיבת
נפש

קרית ישמח משה
גני תקווה

נערך ע"י הרב דוד ויג

פרשת וישלח

"וישלח יעקב מלאכים לפניו אל עשו אחיו ארצה שעיר אדום" (לב ד)

ברש"י: וישלח יעקב מלאכים - מלאכים ממש. ויש להבין מדוע שלח יעקב מלאכים ממש ולא שלח אנשים שליחים?

א. האוה"ח מפרש כדי שיוכלו להגיע במהרה ארצה שעיר וידברו אליו שלום טרם שיוודע לעשיו שיעקב הולך לקראתו.

ב. עוד פירש כי היה צריך ללמוד את המחשבות והכוונות שבלב עשיו אם פניו לשלום או למלחמה, ודבר זה לא שייך כי עם ע"י מלאכים.

ג. יש אומרים שחשש לשלוח אנשים שמא יתקלקלו מעשו וחבורתו,

ד. יש אומרים ששלח את המלאכים שנבראו מהמצוות, כדי שהם יעידו ותר"ג מצוות שמרתי. ומרומז בלשון 'מלאכים ממש' ר"ת מלאכים שנעשו מהמצוות.

"ויצו אתם לאמור כה תאמרון לאדוני לעשו כה אמר עבדך יעקב עם

לבן גרתי ואזור עד עתה" (לב,ה)

ברש"י: עם לבן גרתי, לא נעשיתי שר וחשוב אלא גר, אינך כדאי לשנוא אותי על הברכות אביך שברכני הוזה גביר לאחיק, שהרי לא נתקיימה בי. ד"א גרתי בגימ' תרי"ג, כלומר עם לבן הרשע גרתי ותרי"ג מצוות שמרתי ולא למדתי ממעשיו הרעים. וצריך להבין איך יעקב קיים את כל תרי"ג מצוות, הרי יש מצוות שחייבים רק בארץ ישראל? ועוד הרי כיבוד אב גם לא קיים, ואפי' נענש על כך?

יש מיישבים שמה שאמר "ותר"ג מצוות שמרתי" הכוונה לקיום מצוות שנאמר עליהם ששקולים כנגד תרי"ג מצוות כמו מאמר הגמ' במנחות שציצית שקולה כנגד כל המצוות, וגמ' במסכת נדרים שברית מילה שקולה כנגד כל המצוות.

א. ה'פרי מגדים' מיישב שע"י לימוד התורה נחשב כאילו קיים הדבר. כמו שנאמר כל העוסק בתורת עולה כאילו הקריב עולה.

ב. ב'עמח דוד' פי' עפ"י המסופר שהבעש"ט היה פעם בבית עכו"ם, וכשיצא אמר שהוא שמח מאוד לפי שברגע אחד קיים את כל התורה, שהרי אסור להרהר בדברי תורה במקום המטונף, וכששמר את מחשבתו שלא להרהר בדברי תורה נחשב כאילו קיים כלהתורה. והרי בבית לבן היה תרפים וע"ז, ובזה שנשמר שלא להרהר בקרבנתם נחשב כאילו קיים את כל התורה והמצוות.

הצילני נא מיד אחי מיד עשו(לב יב)

יש להבין כפל הלשון 'מיד אחי מיד עשו'?

א. חכמי הדורות פירשו שיעקב ביקש רחמים, בין עם עשו יבוא אליו באופן של 'אחי' היינו בהתקרבות, ובין שיבוא כ'עשו' מתוך רוע גלוי לכלותו.

ב. יש דורשים שיעקב בא לבקש מיד עשו' שלא יקבל את 'ידי' עשו שיאלץ להרגו.

ג. בזה"ק שעניין כפילות הלשון כי בתפילה צריך לפרש דבריו. וכן מובא במדרש מעשה ביהודי שהלך בדרך והתקשה בהליכתו, וביקש שיתנו לו חמור, ולא פירש לרכוב עליו. ובא גוי אחד והכריחו לשאת על כתפו עייר חמור צעיר. ביקש חמור, וקיבל.

גמלים מינקות (לב טו)

בימי החת"ס נגזרה גזירה לאסור ללמוד תורה בישיבות. ראשי הקהל קבעו פגישה עם השר בכדי לבטל הגזירה. התנאי לפגישה היה שהפגישה תערך בביתו בזמן ארוחת הבוקר. לפני צאת המשלחת לפגישה הגורלית נכנסו לחת"ס לבקש שיאציל עליהם מברכותיו ועצותיו, ברכם החת"ס בחום רב, ולבסוף הזהירם לבל יכשלו בשום איסור, וישמרו על דיני התורה בכל מחיר, למרות שהתפלאו מדבריו וכי הם מתכננים לעבור על איסור כלשהוא? מה פשר הצווי הזה? אולם ברגע שיצאו הדברים מפה קודשו שמרו חברי המשלחת את הדברים בלבם. כשהגיעו לבית השר ציווה השר את משרתיו להגיש לפנייהם ספל קפה עם חלב, התנעלו בפני השר על שהם מנועים מלהתכבד בקפה, בשל האיסור לשתות חלב עכו"ם, התעניין השר ושאל מדוע חלב עכו"ם אסור בשתייה? חברי המשלחת

השיבו לו שהסיבה היא שחכמינו חששו שמא נתערבב שם בטעות חלב טמא. אמר השר חשש זה קיים רק בגוי המחזיק במינים רבים של בהמות, אולם בחווה שלי יש אך ורק פרות וא"כ אין לכם כל מניעה לשתות מהחלב שהגשתי לפניכם. למרות מאמצי השכנוע של השר הגוי גברה עוד יותר התחושה בליבם של חברי המשלחת שבדיוק לקטע זה התכוון מורם ורבים כשציוו שלא להיכשל באיסור כלשהו והחליטו לעמוד על דעתם בעקשנות, וניסו להסביר לשר שחלב של נוכרי יש בו איסור בכל מקרה, ולכן אינם רוצים לטעום מהכיבוד. עכשיו כעס השר וציוו להביא את המשרתת לפניו. "אמרי לי מאיזו בהמה הבאת את החלב הזה?" לפליאתו של השר החלה המשרתת לגמגם, "החלב הוא של פרה, אבל יש כאן גם...מה יש כאן גם?" "אמרי מיד! צווח השר.. המשרתת אמרה אדוני השר כשהודעת לי לפני שעה על האורחים המגיעים לארוחת הבוקר, ובקשת שאחלוב במהירות את אחת הפרות ואכין ספלי קפה, מרוב חפזון נשפך רוב החלב מהקנקן, ולא ידעתי מה לעשות, ולפתע עלה בליבי רעיון, נגשתי לביתו של סגן המתגורר ממול המחזיק בחוותו גמלים ובקשתי ממנו שימלא את הכד בחלב של נאקה... כשמע זאת השר לא יכול היה שלא להביע התפעלותו מחוכמתה של תורת ישראל והודיע לחברי המשלחת ששליחותם הוכתרה בהצלחה..עכשיו נוכחתי לדעת שמשה אמת ותורתו אמת ואני מבטל את הגזירה.

"ויאמר למה זה תשאל לשמי" (לב ל)

כששני יהודים נפגשים אפילו בקצה העולם האחד פונה לשני ואומר "שלום עליכם" "עליכם השלום" איך קוראים לך? משה, יעקב, שלמה, מה שם משפחתך? "כהן" רק רגע אתה מעיר פלונית? אז בודאי אתה מכיר את ההוא, דע לך שהוא אח של חבר שלי..בקיצור מתחילים לשוחח, ותוך עשר דקות מתברר שהם אפי' קרובים רחוקים. לעומת זאת כששני גויים נפגשים והאחד שואל את השני: "איך קוראים לך?" "מה זה עניינך" ובזה מסתיימת השיחה. שואל רבי זלמן סורוצקין מנין נובעת תופעה זו? וענה מהפסוק זה המלאך שואל את יעקב איך קוראים לך? ויעקב עונה "יעקב" אומר המלאך "לא יעקב יאמר עוד שמך כי אם ישראל" שואל יעקב את המלאך ואיך קוראים לך? והמלאך של עשו עונה "למה זה תשאל לשמי" מה איכפת לך.

“אך בזאת נאות לכם אם תהיו כמעולהמל לכם כל זכר”

יש להבין מדוע צוו עליהם למול, ולבסוף הרגו אותם?

א. בפשטות היתה זו תחבולה להחלישם כדי שיהיה קל להרגם.

ב. היכלי יקר' והיתפארת יונתן' פירשו שלא היה זה תחבולה להחלישם, אלא תחבולה

שאומות העולם לא ימחו על הריגתם שע"י שאנשי שכם ימולו עצמם ייחשבו בעיני העולם

כיהודים, ועל הריגת יהודי ח"ו אין איש פוצה פה ומצפצף.

ג. בעלי התוס' מפרשים שלא עשו ברמאות אלא באמת רצו שיתיהדו ויתגיירו אך ביום

השלישי בהיותם כואבים התחרטו על המילה ועל היהדות ולכן הרגום. ויש להבין האם יש

משמעות לחרטה זו.

“נתנו נא אתה לו לאשה” (לד זז)

ספורים נפלאים נפוצו על הצדיק הקדוש רבי אריה ליב שרה'ס, וגדולי ישראל בדורו הרבו

מאד בשבח גדלתו, כמו החיד"א שהעיד עליו שאיש אלוקים קדוש הוא.

רבי אריה ליב שרה'ס נקרא על שם אמו, שרה, משום מעשה שהיה. אביו רבי יוסף,

התגורר בכפר קטן, והתאלמן מאשתו. מדי יום היה מגיע לביתו של יהודי שחבר בית

מזיגה מפריץ הכפר, והתפרנס כמלמד תינוקות. יום אחד הודיע בנו של הפריץ שהוא

רוצה להתחתן עם ביתו בת ה-15 של החוכר היהודי. בתחילה חשבו יהודי הכפר שמדובר

בהלצה, אולם בנו של הפריץ הבהיר לכולם שהוא מתכוון לכך ברצינות. ואם לא יאפשרו

לו זאת, הוא יוציא להורג את הנערה ואת כל יהודי הכפר. התכנסו החוכר אשתו וביתו

יחד עם המלמד רבי יוסף, כדי לדון מה לעשות. מראש היה ברור ששום פתרון לא יניח

את דעתו של בן הפריץ, רק דבר אחד יכול להוציאו משגעונו, אם ישמע שבתו של החוכר

כבר התחתנה... במקרה כזה הוא יבין שאיחר את המועד וירד מהרעיון. כעת צריך היה רק

לחפש חתן, והשאלה היתה איפה מוצאים חתן בכפר כ"כ קטן. נתנו אנשי הכפר עיניהם

ברבי יוסף האלמן. קם ר' יוסף שהיה מבוגר מהנערה בהרבה, ואמר שמוכן הוא בהסכמת

הנערה להנשא לה. הנערה הסכימה מיד ובו במקום סודרו העניינים. מהשידוך של האלמן

עם הנערה נולד רבי אריה לייב שרה'ס שכדי להודיע ולפרסם את גודל צדקותה של אימו,

שהיתה מוכנה להנשא לאלמן מבוגר, קרא לעצמו על שם אימו. רבי אריה ליב שרה'ס

התעסק הרבה במצות פדיון שבויים. פעם אחת בערב יום הכיפורים, הגיע לכפר קטן, וראה שביחד איתו יהיו תשעה יהודים בלבד. שאל ר' אריה ליב את התושבים אם הם יכולים להזכר ביהודי נוסף המתגורר באיזור, אמרו לו שיש בכפר עוד יהודי.....והוא הפריץ עצמו שהשתמד לפני עשרות שנים והתחתן עם גויה. "האם אשתו הגויה עדיין בחיים?" שאל הצדיק, והיהודים השיבו בשלילה. "האם יש לפריץ ילדים מהגויה?" המשיך לשאול. השיבו בשלילה. ביקש שיראו לו היכן נמצא ארמונו של הפריץ. יהודי הכפר חששו לנפשם. הרגיעם רבי אריה לייב והבטיח שלא תגיע אליהם כל רעה. אחד היהודים הלך עם הרב להראות לו את מקום הארמון. עד כדי כך גדול היה פחדם של היהודים מהפריץ, שכאשר הגיעו השתיים למקום שבו אפשר היה להשקיף מהארמון על הדרך, חזר המלווה מיד לאחוריו כדי שהפריץ לא יראהו במחיצת רבי אריה לייב. מגיע הצדיק לפתח ביתו של הפריץ. לא דופק בדלת, אלא נכנס מיד. והנה בעל הביתניצב ועומד מולו. עד שיתעשת ויקרא לשומרים, הרעים עליו רבי אריה לייב בקולו ואמר: אמא שלי היתה מוכנה להתחתן עם אלמן מבוגר כדי לא להנשא לבנו של הפריץ הגוי, ואתה התחתנת עם גויה?! הפריץ נותר פעור פה ולא הוציא הגה מפיו. ורבי אריה לייב המשיך לזעוק, אף הגביר את תוכחתו. הוא הזכיר את יום הכיפורים הקרב ובא כיום של תשובה ושאין דבר העומד בפני התשובה, ותודות לכך שאין לו ילדים מאשתו הגויה אף אין מצבו בגדר של "מעוות לא יוכל לתקון" ויוכל לחזור בתשובה שלמה. והנה קרה הלא יאומן. ליבו של הפריץ לא עמד אל מול תוכחת הצדיק, והוא הסכים לבוא עמו לבית הכנסת ולהשלים את המניין. המתפללים נאלמו דום כשראו את הפריץ בשערי בית הכנסת, אך בהתבוננם בחזותו המייסרת הבינו את אשר נעשה. הלבישו לפריץ קיטל וטלית, ובמשך כל היום עמד הפריץ והתפלל בתשובה שלמה, הוא בכה בכי תמרורים על שהכעיס את אלוקיו. קולות הבכי הרעידו את המתפללים והם התחזקו בתשובה, בראותם שאפילו לאדם כזה, שכל כך הרבה לחטוא ולפשוע, לא ננעלים שערי תשובה.

(ברכי נפשי)

ויבא יעקב שלם עיר שכם}לג יזז}

ראשי תיבות של "שלם" הם שם לשון מלבוש יעקב אבינו לא שינה את שמו, ואת לשונו, ואת מלבושו, על אף היותו זמן כה רב אצל לבן וקשירת ידידותו עם עשו. אחרי ככלות

הכל הוא נשאר "שלם" וזה שלמותו של יהודי בזה שעומד בתוקף על כך שלא לשנות משלושת הדברים הללו...

{בני יששכר}

"ואתה אמרת היטב היטיב עמך..."

שואלים המפרשים: האם יעקב בא כאן בתביעה כלפי בורא עולם: 'הבטחת ליי???' איך זה יתכן???

ומתרצים במשל: ליהודי עני היתה בת בוגרת. הוא מעונין בכל ליבו ונפשו לארסה עם חתן בן תורה וירא שמים. אך מה לעשות, עליו להתחייב לנדוניה גדולה, ובידו אין פרוטה לפורטה? החליט לפנות לנדיבי עם בבקשת עזרה. אמנם מעולם לא נזקק לבריות, אך מה עדיף שביתו תשב עד שילבין ראשה? עדיף שילבינו פניו... הוא פנה לבית יהודי עשיר, ומתכוון לבקש עזרה להכנסת כלה. הוא כבר יושב בסלון העשיר, עומד לפתוח פיו ולהרצות את דבריו, והנה נכנס יהודי ואומר לעשיר: אני צריך שיק על סך מליון עבור הדירה. העשיר לא מהסס, מוציא פנקס שקים, וכותב בשיק מליון ש"ח, ומוסר אותו לידי היהודי. לידידיו העני זה היה נפלא, כמה רגעים להירגע ולחשב את דבריו. מליון, הוא אומר לעשיר, מדובר כנראה בדירת גג, הא? - לא, עונה העשיר. מדובר בוילה, וזה רק חלק מהסכום. אבל מה הענין שלשמו הגעת? - אני מסתפק בחצי מליון, עונה העני. אמנם, אם זה לוחץ, אסתדר גם ב- 400,000. אבל חצי מליון זה מעל ומעבר. - העשיר מרים גבה: חצי מליון, הוא שואל, עבור מה? - אה סליחה, אומר העני, ארסתי את ביתי. - הא, התחייבתי לתת ארבע מאות אלף. ויש לי כמובן עוד הוצאות. - אבל מה זה קשור אלי? - ראיתי שנתת מליון עבור דירה. אז אני ממש צנוע בבקשה שלי... - ראה, היהודי הזה בונה עבורי וילה. התחייבתי לשלם לו סכום כסף, ועלי לעמוד בהתחייבות שלי. אך מדוע עלי לעמוד בהתחייבויות שלך? אם תרצה אעזור לך כמה שאוכל. אך לתת לך את כל מה שהתחייבת, מדוע???

ואת זה אמר יעקב אבינו להשי"ת: אם הייתי דורש ממך משהו עבורי, וודאי לא היית חייב לתת לי. אך כל רצוני ובקשתי זה להקים את עם ישראל. ואלו הם התחייבויות שלך השי"ת. עליך לתת לי את התחייבויותך.

"ויותר יעקב לבדו" – מצאנו רש"י: שכת פכים קטנים וחזר עליהם.

צדיקים מדקדקים מאד בעניני ממון, שחס ושלום לא יהיה בידם פרוטה אחת שהיא לא שלהם, ולכן ממונם חביב עליהם. השבוע נספר ספור נורא שספר רבי אליהו לופיאן זצ"ל, וממנו נלמד עד כמה חביבים להקפיד בעניני ממון.

אחד הבחורים המצוינים בישיבת 'עץ חיים' בוולוז'ין, חלה, והיה צריך לשוב לביתו. כדי שלא יסע לבד, שלחו עמו את אחד מחבריו שילווה אותו. הדרך היתה ארכה, והם נאלצו להפגס בערב לאיזו אכסניה, ולישן שם. בבקר הם רצו לשלם עבור הלילה, ואז גילה הבחור החולה שחסר לו שבע פרוטות. בעל הבית אמר לו שהוא סומך עליו שיחזיר לו את הפרוטות החסרות בהזדמנות קרובה. הבחורים המשיכו בדרךם, והגיעו לביתו של הבחור החולה. הבחור החולה זכר שהוא חייב שבע פרוטות לבעל האכסניה, הוא מסר אותם לבחור המלווה, ובקש ממנו שברוך חזרה יפגס לאכסניה ההיא, וימסור את הפסג לבעל הבית. ואז נפרד ממנו חברו, אחל לו רפואה שלמה, וחזר לישיבה.

ברוך חזרה שכח החבר שיש בידו שבע פרוטות חוב, הוא לא שלם את החוב וחזר כן לישיבה.

בינתיים, מחלתו של הבחור החולה הלכה וגברה, משפחתו, חבריו וכל בני הישיבה שפכו דמעות בתפלה להקב"ה, אך הגזרה נגזרה, והבחור נפטר. ההלוייה היתה ענקית, כל בני הישיבה הגיעו, גם הספידו את הבחור החשוב שהיה עתיד לגדל כאחד מגדולי הדור. אך החיים חזרו למסלולם, וסדרי הישיבה חזרו לסדר הרגיל.

נהוג היה בישיבת 'עץ חיים' שבמשך כל היממה למדו בחורים בהיכל הישיבה במשמרות. לרגע אחד לא פסק קול התורה מבין כותלי ההיכל. ואם לפני האסון כן, קל וחמור לאחר האסון,

ימים ספורים אחרי הפטירה של הבחור, מסתובב רבי חיים – ראש הישיבה – לאחר חצות הלילה, הוא משקיף ומדרבן את שקידת התורה בהיכל הישיבה. לפתע הוא רואה מולו את הבחור הנפטר צועד לקראתו...

רבי חיים לא נבהל, הוא שאל את הבחור: מה נפסק בדינך בבית דין של מעלה? הנפטר

גילה לו כי כאשר הגיע לבית דין, שקלו במאזנים את מעשיו הטובים מול הרעים, ונתברר שהוא זה ונקי מכל חטא. הוא היה בחור ירא שמים, שלמד בהתמדה עצומה, התפלל בכונה, וגם השתדל לעזר לחבריו. אמנם היו לו מעט עוונות, אך כאשר היה חולה וסבל יסורים, הם כפרו על חטאיו, ועתה הוא נקי לגמרי. דינו נפסק להכניס ישר לגן עדן.

כאשר הגיע הבחור לשערי גן עדן, נעמד השטן וחסם את הכניסה. הוא לא יתן בשום אופן להכניסו לגן עדן. הבחור חיב שבע פרוטות לבעל האכסניה. אמנם הוא לא אשם, כי הוא מסר את הכסף למי שלזה אותו, אך בפעל בעל האכסניה לא קבל את כספו. ולכן הבחור הצדיק לא יוכל להכניס לגן עדן!!!

הבחור חזר לבית הדין, שם שקלו את הענין, והחליטו: מפיון שהבחור צדיק מכל חטא, ומפיון שהוא עשה את מה שבידו לעשות, לכן באפן יוצא מן הכלל יתנו לו לרדת חזרה לעולם הזה, ולבקש מרבו שידאג להחזיר את הכסף לבעליו.

רבי חיים פמובן הבטיח לבחור שהוא ידאג לסדר את הענין, ומיד נעלם הבחור. רבי חיים קרא לבחור המלוה, ושאל אותו האם הוא קבל כסף מחברו לשלם לבעל האכסניה? הבחור פמובן אישר את הדבר, מיד יצא הבחור לאכסניה ושלם את החוב. מאז לא שב הבחור הפת לעולם הזה, כי הוא נכנס מיד לגן עדן.

תלמידים יקרים לפעמים אנחנו לוקחים הלואה קטנה, של עפרון, מחק, מחדר או משהו אחר. חובה לזכור היטב להחזיר את החוב, כדי שכל הממון שלנו יהיה פשוט למהדרין מן המהדרין.

מצוה בפרשת וישלח

מתלמוד תורה קרית הרצוג בני ברק

כל הזכויות שמורות

מצות עשה תלג בתורה היא להתפלל אל השם כל יום

וזייב אדם להתפלל שלש פעמים ביום שזרית, ובין הערבים, ובלילה פעם אחת.

ואלו השלש תפלות כנגד הקרבנות תקנום. והזהירו אותנו על פונת הלב הרבה

בתפילה "ומישצר לו ולא קרא אל השם יתברך להושיעו" בפסל עשה זה לדעת הרמב"ן ז"ל

מעשה באפיפיור אחד שישב בארמונו העתיק ברומי והביט סביבותיו, והנה עלה בדעתו שהארמון שלו כבר ישן מישן, מאות שנים הגשמים והשלגים חצבו באבנים סדקים ושיפועים, האבק הרב הוסיף גם הוא למראה העתיק וקשב שכאפיפיור ראוי שיבנה לעצמו ארמון חדש פאר שבתפארת שיכבד את כל הנוצרים בעולם. הרעיון כל כך מצא חן בעיניו עד שהחליט לעשות מעשה. קרא לשני שרים נכבדים ושתף אותם במחשבותיו. ענו לו אמנם הרעיון הוא יפה ונחמד, אך כדי לבנות ארמון מחדש ורחב יש צורך לקנות שטח רחב ידים במרכז העיר והבניה אמורה להיות מהחומרים היקרים והמשפחים ביותר, ודאי שפבוד גדול יהיה לה כשיקראו את שם הארמון לדורות על שמה, אך לכל זה צריך גם כסף רב. ומנין תשיג תקציב כל כך גדול לבניה הזו? ענה להם: אין מעצור לאפיפיור לגייס כל סכום שיצא מהמאמינים בו. אוציא מכתב על החשיבות של הנושא ואבטיח למאמינים שכר טוב בגן עדן והתרומות יזרמו. ואתכם אמנה שלוחי מצוה להסתובב בערים, ולכל מקום שתגיעו תביאו את המכתב לכמר הראשי באזור והוא ידאג לאסוף כסף מהמאמינים ובנתם תלשו בכבוד בפניסיה עד שיביאו לכם את הכסף.

כיון שהספימו להיות שלוחים לדבר, כתב להם מכתב ובו נאמר: שפל ראש פניסיה שיגיעו שלוחים אלו עם המכתב אליו תניב לתת לשלוחים הנכבדים מקום מגורים לפי מעלתם. ולהכריז לקהל המאמינים שעליהם להביא כמה שיותר תרומות בשנים שלשה זמנים,

ואת שני השרים הנכבדים צוה שיהיה להם שתי מערכות בגדים. בגדים חשובים של חשמנים כראוי לשלוחי האפיפיור ובגדי עניים פשוטים. בדרךכם ילבושו בגדי עניים כדי שלא ישדו אותם, ויכרובם לעיר ירחצו גופם וילבושו את בגדי השדר ויכנסו כמכובדים לכמר הראשי. וכן את כל התרומות שיקבלו יפרטו את הכסף לשטרות גדולים. ויתפרו אותם בין הבד של המעיל לבטנה שלא יראה בחוץ שהם נושאים אתם סכומי כסף גדולים. כמו כן התווה להם את תוכנית נסיעתם, וקנה שבתם שלשה חדשים יחזרו לרומא עם מליוני זהובים סכום שייספיק לבנות את הארמון.

אחר שציידם במכתבים הראויים הוסיף ובקש שפל כמה זמנים ישלחו לו מכתב כמה כסף אספו ואיך התוכנית מתקדמת כדי שיוכל להתכונן כראוי לבניה. והשלוחים יצאו לדרכם.

וכאשר חשב האפיפיור כן הנה. הכמרים הלהיבו את ההמונים על הנכות העצומה להשתתף בבנין הנשגב של האפיפיור, וההמונים הזרימו כספים נכבדים למטרה. אחר שבוע קבל האפיפיור מכתב ראשון בו דווחו השלוחים על התלהבות יוצאת דופן ועל שהצליחו לאסוף סכום גדול ונכבד ופרטו אותו לשטרות כפי שצוה אותם והם ממשיכים בעבודתם בתקנה גדולה. בהמשך הגיעו מכתבים נוספים בהם ספרו על עוד מקומות שעברו, איך קבלו אותם בכל מקום וכמה כספים השיגו, והודיעו לו שעמהם הם הולכים לעיר קראקא ומקוים לאסוף שם סכום גדול מאד.

העיר קראקא הייתה עיר גדולה ורחבה, מקפת חומה גבוהה ובלילות היו השערים סגורים ומוגפים. בעיר זו הייתה גם קהלה יהודית חשובה מאד, רבים מבני הקהלה היו תלמידי חכמים משכמם ומעלה ונחשבה אחת הקהלות המיוחסות בישראל.

בראשה כהן הרב הגאון רבי יואל סירקיש זצ"ל המכנה בפ"ח על שם ספרו המפרסם פרוש לארבעה הטורים "בית חדש". והיתה לו ישיבה גדולה שרבים השתוקקו ללמד בה. בהנהלת הישיבה ישבו רבנים מיוחדים שפררו מי יתקבל לישיבה ורק בחורים חשובים ומיוחדים חריפי מח ואצילי מדות זכו ללמד בה.

גם פשוטי העם היו ברמה טובה, עמי הארץ כמעט לא היה בגבול קהלת קראקא והגטו היהודי נודע לתפארת. בימים ההם הגויים הגבילו את היהודים מכל מיני מלאכות ועקר הפרנסה היתה הלואות ברבית לגוים או רוכלות. אדם אחד בעל יוזמה החליט לחפור מקום ליד הנהר ולעשות שם מפעל לסיד, בזה קנה להתפרנס בשפע. אמץ רב היה צריך להיות לאותו אדם שפן ליהודי בודד לגור מחוץ לגטו היו ספונים רבים לכן אחר שחכר את המקום בנה חומה גבוהה המקיפה את כל המקום וחומה פנימית קטנה יותר שמקיפה רק את ביתו. קבע בהם שערי ברזל עבים ובתוכם בנה את ביתו בצד אחד, ואת המפעל בצד שני.

לא לחנם בחר את השטח ליד הנהר כי לשם תעשיית הסיד היה דרוש מים רבים וקרבתו אל הנהר סייעה לו הרבה במלאכתו. בשלב מסוים הרחיב את בית המלאכה ויצר גם זפת. אותו אדם העסיק הרבה פועלים, בעלי תפקידים שונים. חלקם היו מסיקי התנורים וחלקם שופכי אבני הסיד ומזקקי הזפת במשרפות, וחלקם ממלאים את הסיד והזפת המוכן בחביות ומוליכים אותם ליעדם. עבודה זו למרות קושיה פרנסה אותו בכבוד אף עשיר גדול לא נהיה מזה. במשך שנים התפרנס האיש מהמשרפות, עד שנפל למשכב ממנו לא קם. נשארה האלמנה לבדה, בלי צאצאים, וכיון שהיתה בת חיל החליטה לא להפיל את פרנסתה על קפת הקהל אלא היא תמשיך להפעיל את המפעל. בכל יום היתה משכימה קום ומסיקה את התנורים עד שהפועלים יגיעו וימשיכו במלאכה, ובמרץ רב המשיכה לתפקד במשרפות ופירנסה את עצמה בכבוד. שלוחי האפיפיור הלכו כל הלילה כדי

להגיע לקראקא וקווי להכנס בה מיד עם בואם אף מרב שאצה להם הדרך והלכו מהר הגיעו כשעה טרם עלות השחר ומצאו את הדלתות נעולות. נקשו שניהם בדלתות החומה אף השומר שהציץ מהתרה וראה אנשים לבושים בבגדי עניים סרב לפתח להם את השער. ומאחר שלא רצו לגלות מי הם נשארו בעל פרחם בחוץ. הפחד היה גדול קולות בעלי החיים מהיער הרעידו את הלכות, ובצמדם אובדי עצות ראו את הכפושן עולה מעלה. השקיפו למקום והבינו שיש שם אנשים חיים והחליטו ללכת לשם בתקנה שיוכלו להכנס לשם ולהיות מגנים מהחיות. כשהגיעו ראו חומה גבוהה סביב נקשו על הדלת ונשמע קול אשה מי אתם. הם אמרו שהם אנשים עניים שהגיעו לפני שפתחו את שערי החומה ומבקשים מחסה מפני החיות באזור. האשה קימה את דברי חז"ל כפדהו וחסדהו, פתחה את השער המוביל לבית המלאכה לשם היו צריכים להגיע בתחלת הבקר כמה פועלים מסיקי הכפושן והרשתה להם להכנס. מאחר שראתה שהם אנשים ישרים ולא גזלנים, הציעה להם לאכול בחדר הפועלים, הביאה לשם מזון ושתייה, ואמרה להם תתכבדו. האנשים שזיהו שהם ליד נהר בקשו להתרחץ בנהר, והיא הראתה להם מאיפה ילכו ובאיזה מקום המים פחות מסכנים. בנוסף לכך הזהירה אותם שלא יכנסו עמוק פי בלילה לפעמים גוברים הזרמים ויש סכנת הסחפות. הם הודו לה בכל לבם, לקחו את החבילה שבה הבגדים החשובים ויצאו לנהר להתרחץ כדי ללבשם ולהכנס בצורה מכבדת לעיר. השלוחים פשוטו בגדיהם בשפת הנהר ונכנסו להתרענן בתוכו מאבק הדרך, אלא שהמגע הפרענו עם המים הלהיב אותם לעשות שתייה

קטנה לרחב הנהר כך השתכשכו במים להנאתם כשמבלי לשים לב שזחים עמוק יותר לנהר ומאחר שהאור היחיד שהיה שם היה מהכבשן, שהיה אור עמום למדי, והם לא הפירו את הנהר חיש מהר מצאו עצמם נסחפים בגרם במורד הנהר. כשחשו במצבם נסו בכל כחם לשחות לכיון גדת הנהר אך הגרם היה חזק מדי ותוך כמה דקות טבעו שניהם למות ונסחפו הרחק הרחק לאמצע הנהר ומשם השלכו לאחת הבצות שבשפת הנהר ונעלמו מהעין. האשה חפזה עד בוש וכשראתה שבוששו לבוא הלכה לשפת הנהר וראתה את בגדיהם ואת חבילת הבגדים שלקחו עמם. ומאחר ואף אחד לא היה נראה כמלא העין, לקחה את הבגדים והטמינה במרתף ביתה. בבקר כשהגיעו הפועלים שלחה אותם לבדוק אם יש שם אנשים פי נדמה לה ששמעה קולות בלילה, וכשלא מצאו חשבה, לפחות אף אחד לא יעליל עלי כלום, פי אף אחד חוץ ממני לא יודע מהספור. האפיפיור שהפסיק לקבל מכתבים משלוחיו לא ידע מה קרה להם, האם הם ברחו עם הכסף או שהם מנשדו, וכיון שהעקבות הובילו לקראקא שלח אנשים לשם לחקור ולדרוש אחר השלוחים והם סרקו את כל הכפרים סביב ואין קול ואין עונה.

בין השאר נכנסו אל המפעל ושאלו אם ראו שני שלוחים כמובן שהם לא ראו שום אנשי כמורה וכלם ענו לא. אף אז עלה בדעתה אולי הם האנשים שטבעו והתחפשו לעניים, החליטה לרדת למרתף בשעות הערב שהיא תהיה לבדה ותבדק את הבגדים. ירדה ופתחה את חבילת הבגדים הנקיים וראתה בגדי כמורה נוצצים, הבינה שאכן מדובר באנשים האלה לכן החליטה שתיכת לטשטש את העקבות שלא יעלילו עליה שהרגה אותם והיא תשליף אותם לאש ולא ישאר מהם זכר כלל.

לקחה את החבילה עם בגדי הכמורה והשליכה לאש. וחזרה לבדוק את הבגדים האחרים שמאיש בהם דבר ערו, אף ידיה נתקלו בחבילות הצמודות לחליפה מתחת הבטנה קרעה האשה את הבטנה וראתה שטרות כסף בסכום אגדי והבינה שברגע אחד הפכה להיות מליונרית. הוציאה בזהירות את כל השטרות ואת הכד בעצמו ורקה לאש.

באותו זמן נפטרה אשתו של ראש הקהל בקראקא. ראש הקהל היה אדם אציל בר אוריגן תלמיד חכם משכמו ומעלה, מעטר בכל מידה נכונה בעל יחוס גדול ובעקר גביר בעמיו. וכשנפטרה אשתו כל הקהלה ספדו לה וקברוה כראוי לה.

כשעברו שלוש שנים יום שלחה האשה בעלת הכבשן שדכן ואמרה לו תקבל אלהי זהובים (סכום עתק) אם תצליח לפתות את ראש הקהל שישאני לאשה. אמר לה השדכן: הרי את יודעת שראש הקהל הוא אדם עשיר גדול ובעקר מיחס וחיוב ואת אמנם אשת חיל אף אינה מיחסת כמוהו ומדוע יסכים להנשא לה. ענתה לשדכן אמור לו שאני מאד עשירה, וחוז מזה הרי לכן אני מוכנה לשלם לה אלהי זהובים, תפתה אותו ותזכה בסכום הגדול הזה. חזר השדכן לביתו מהרהר מצד אחד הרי היא אשה רגילה ואיך יציע אותה לראש הקהל, ומצד שני הרי אלהי זהובים הוא סכום דמיוני עבורו בסכום זה יוכל לחתן את כל ילדיו ועוד ישאר לו לחיות את שאר ימי חייו במנוחה. חושב ומתפף בדעתו ואומר לעצמו מה יכול להיות הכי גרוע שראש הקהל יגער בי, נו גערה זו שנה נסיון ריוח של אלהי זהובים.

הלך לביתו של ראש הקהל. כשראש הקהל ראה את השדכן שאלו לשם מה הוא בא, אמר השדכן: ראש הקהל נכבד אמנם מי כמוני מכיר את רום מעלתך כי ודאי יש להציע לך בת משועי הארץ, אבל תרשה לי לומר בפניך, הרי אתה כבר בגיל העמידה ועוד מעט יגיעו ימים שיקשה עליך לנהל את עסקך לבד ותרצה אשת חיל בעלת מרץ שתשרת אותך ותנהל ענייך לכן יש לי הצעה של אשת חיל צעירה בת בנים וגם עשירה מאד והיא בעלת הכסף. פאן התחיל לפרט השדכן מעלותיה. הרי אתה יודע שהיא נותנת תרומות יפות לקהל, ולא נפלה על פתפי הקהלה לפרנסה, לא נשברה אלא מנהלת את עסקיה ביד רמה וראה איך שיגשגו, ועתה נקראת ממש עשירה והרי היא בת ישראל צנועה וכשרה לדעתי היא בהחלט יכולה להתאים לכבודו. ראש הקהל בקש לחשב בענין ולאחר שבווע אמר לשדכן רצוני לשוחח אתה ולראות אם היא מתאימה לי. השדכן רץ בכל כחו לבשר לאשה את הבשורה והיא לבשה מחלצות והגיעה לביתו של ראש הקהל. שם ניסה ראש הקהל לעמוד על אפיה וראה שהיא מאד מכשרת מלאה מרץ וחכמה, ובשלב מסוים הגיע גם לנושא הפספי. אמרה לו שאין לה בעיה למכור את הכסף כיון שיש לה הרבה מאד כסף ומוכנה לגור בעיר. סוף דבר התרצה ראש הקהל ואחר ברפת הב"ח נשאו זה לזה בשמחה ובטוב לב. השנים נשאו וברוה השם זכו לילדי חמד, ראש הקהל בחכמה הגדיל את עסקיו ובתבונה ניהלם שלא יהיה נפר שנוסף הון כביר בפעם אחת והיה תורם הרבה מאד לצדקה ולכן הישיבה שיגשגה ומיטב מוחות בחורי החמד למדו והתעלו בה.

והיה היום יושב לו ראש הקהל וחשב לעצמו הרי אשתי הכניסה לי סכומי עתק מאיפה יכלה להרויח כל כך הרבה כסף אולי הכסף הוא ממקור לא טהור וכאשר מחשבה זו עלתה במוחו שוב לא יכל להפטר ממנה כי קירסמה בו כתולעת, בערה בו פאָרס של עכנאי ולא ידע מה לעשות. לשאול אותה לא העז, פי תחשב שהוא חושב עליה שאינה ישרה וחושד בה לדברים לא הגונים, ומצד שני מנין הכסף.

פעם כשישבו ביחד אמרה לו שבתקופה האחרונה יש לה את הרשם שיש עננה קלה על פניו והוא נראה מטורד ממש והוא האם היא רואה טוב? מאחר והיא העלתה את הנושא אמר לה את אשר על לבו שמטריד אותו פשרות הכסף, והדגיש שחס ותלילה אינו חושד בה באסור, אבל אולי יש פאן הוראת הימר ורצוי לשאול רב על פשרותו.

האשה החזירה מאד כי זה היה סודה הצפון ביותר ואף אחד בעולם לא ידע מזה אף לא יכלה לסרב לומר לבעלה, וגלתה לו את הכל. אמר לה בעלה ומנין שמותר לנו לקחת את הכסף, נכון שהלב נוטה לומר שאבידת גוי ממרת אף האדם קשה לו לשפוט לעצמו והיה רצוי שתשאלי את רבנו הב"ח וכאשר יפסק בן יהיה. האשה שמעה בקול בעלה והלכה אל רבנו הב"ח וכדי שלא להביא אותה אם הב"ח ירצה לשאול פרטים שלא נעים לספרם באזני בעלה החליט הבעל שהיא תלך לבד ותספר לו. כשהגיעה לישיבה היה הב"ח נושא ונותן עם בחורי הישיבה על השיעור שמסר וכיון שהיא הגיעה, הפסיק רגע כדי לשמוע מה בפיה.

אמרה לו האשה שהיא רוצה לומר לו דברים ביחידות בלי שאף אחד ישמע. הסכים הרב אף בגלל בעיית יחוד אמר הרב לאחד מהתלמידים שיעמד בקצה הסדר. ראתה האשה ואמרה כבוד הרב אני מבקשת שלא יהיה נוכח אף אדם חוץ מהרב, ענה לה הרב התלמיד הזה הוא מבחירי הישיבה את יכולה לסמוך עליו שלא יגלה כלום

האחריות עלי. ספרה לו האשה את מקור כספה והרב אכן התיר לה להשתמש בכסף, והוסיף שמו הראוי להתאמץ קצת יותר בצדקה וחסד. ובעלה נרגע.

עברה תקופה ובסערת הימים התגלע ופוח רבתי בין גדולי ישראל בדין גט מסים הללו פוסלים והללו מכשירים וכל הגולה פלה בערה פלהבת אש. הבחור הנ"ל הרגיש צד בופוח ושלח לשונו ודבר נגד גדולי ישראל דברים לא ראויים. ומשנכנס למחלוקת אבד את המעצורים והפסיק ללמד פראוי וקרא דרור ללשונו ולמעשיו. לאט לאט נלכד ברשת השטן עד שהתחיל לזלזל במצוות והמשיך להתדרדר עד שעזב את הישיבה והלך באשר הלה. כיון שנפל לרשת היצר המשיך היצר לזרדרו עד שהחליט להמיר דתו רחמנא ליצלן.

הוי כמה זה נורא לדבר נגד צדיקים. פי דבורים אסורים אלו נותנים שלטון ליצר הרע לזרדר את האדם עד שאול תחתית

ולא רק שהמיר דתו אלא נכנס ללמד כמונה בבית הספר של הכנסיה של הגוים. כיון שהיה לו ראש מכריח תוף זמן קצר התעלה ונהיה מעל כל החשמנים. וכשמת האפיפיור ישבו ודנו מי יהיה האפיפיור הבא החליטו כולם שאין כמוהו לשכל ותבונה, וכך הבחור הנפלא מישיבתו של הב"ח לשעבר, הפך להיות ראש הכופרים והמשומדים.

אחר שעלה לגולה זכר את אשר אמרה האשה לב"ח ואת הכסף הרב שנמצא אצלם והחליט שהוא יבנה את הארמון הקדוש של האפיפיור מהכסף ההוא. מיד צוה על כל המלכים והחשמנים וכמרים להתאסף אסיפה רבתית בעיר קראקא בעוד שלשה חודשים שם יגלה מה שהשם בככול גילה לו מהשמים היכן הכסף שאספו בדור הקדם עבור הארמון הנכסף.

מיד החלו הכנות גדולות, בית ראש הקהל נבחר לבית שבו יתארח האפיפיור וכל הפתים החשובים הולאמו שיהיו משפן למלכים וההמלה בעיר עצומה. כולם היו עסוקים בהכנות לקראת הגלוי הנשגב. אשת ראש הקהל התחילה לפחד עליה ועל משפחתה ושחה לבעלה את פחדיה. נכנסו שניהם לב"ח הקדוש וכששמע את הענין אמר להם: אל תדאגו אתם עשיתם כדיו והשם יציל אותנו מכל דבר רע.

כשהגיע הזמן והאפיפיור התאכסן בביתם זיהתה אותו האשה שזה הבחור שהיה עמה בבית הב"ח. רצה בכל כחה לב"ח וגלתה את אזורו לאמר: את אשר יגרת בא. הרב אמר שהבחור הזה שאתו הוא בסדר גמור והנה אני רואה שהוא האפיפיור בכבודו ובעצמו וודאי יגלה שהכסף אצלנו ומה יהיה עלי ומשפחתי, וכן מה יהיה על כל הקהלה?

הב"ח החזיר ואמר אכן שמעתי שעזב את הישיבה, אף כל כך התדרדר עד שפלות כזו? אוי כמה זה נורא לדבר נגד גדולי ישראל. אף אל תפחדו יש לנו מצוה חשובה מאד מהתורה להתפלל אל השם כל יום. ובפרט בעת צרה וסבת המצוה כדי לדעת שהפל נהיה ברצון השם ברוך הוא. לכן מהיום תוסיפי בכרפת שמע קולנו שבתפלת שמונה עשרה בקושה להנצל מרעת האפיפיור, וכן תאמרי כל יום את כל הספר התהלים, ואף אני אעשה כך ובעזרת השם לא יקרה לנו שום רע. נסמך על כח התפלה ועל כח התורה שפסקנו כמוה ובכחה להגן על פלנו.

ביום המיעד התאספו כולם אף האפיפיור שראה שחסרים הרבה חשמנים ומלכים שלא טרחו להגיע עד קראקא, כעס מאד וברב גאותו אמר שהוא לא יגלה עכשו אלא בעוד חודשים שיתאספו כולם ברומא ומי שלא יתאסף יוכרת מקהל המאמינים.

ואז פנה האפיפיור לחשמן הראשי של קראקא ואמר לו בבואך עוד חודשים עליך להביא את רב היהודים עם העשיר ואשתו. ואם אתה לא תביאם נפשך תחתם למות. וחסר בכעס ובחרון לרומא.

הרב אמר לאשה ברוך השם בנתם נצלנו, נמשיך בתפלות ובעזרת השם ננצל לגמרי. פעבור הדיש וחצי יצא החשמן עם כל פמליתו לרומא ולקח עמו את הרב ואת ראש הקהל ואשתו. אמנם בתחלה רצה לאסרם באזיקים, אך השלמונים שעברו לידי ראש השוטרים הותירו אותם לא אסורים. ובהגיע היום המיעד ואז כבר באו כל המלכים והחשמונים וקהל עצום וגדול, עלה האפיפיור על הבמה וצוה להביא לפניו את הרב וראש הקהל ואשתו. הרב התפלל תפלה חרישית מעמק לבו להשם ואמר: רבנו של עולם אתה יודע שפסקתי כפי דרך התורה. אנא קדש את שמך על מקדשי שמך ותושיענו מצרינו, נתן בו הרב הקדוש רבי יואל סירקיש את עיניו הטהורות ואמר לאפיפיור בן מדוע קראת לנו.

ואז פתאום שכח האפיפיור את כל הספור ולא זכר מה לומר. הוא עשה את כל העצות שבעולם להזכר אך הדבר פשוט פרח מראשו. כך עמדו זה מול זה כמה דקות עד שהאפיפיור נשבר הסתובב והלך. מיד שחררו את הרב ואת ראש הקהל, וכל הקהל רטן וכעס מדוע התל בנו האפיפיור. איזה גלוי שממי היה כאן. מיד התאספו החשמונים והמלכים ושאלוהו מדוע כך עשה, כל תירוץיו שהדבר פרח לו מהראש לא התקבל על ידם והחליטו להוציאו לשרפה עבור בזיון כל המאמינים, וכך עלה על המוקד ויצערונו לא זכה לחזור בתשובה כי היה לכוד ברשת השטן על אשר העיז ודבר בפיו דברים נגד גדולי ישראל. מקורות ספר מעשה גדולים החדש פיעטרקוב תרפ"ה

בברכת שבת שלום

הרב דוד ויג

פרשת וישלח

- א. מה התכוון יעקב באומרו: "עם לבן גרתי"?
- ב. לפי פירוש ב' ברש"י, מה רמז יעקב באומרו: "גרתי"?
- ג. מה התכוון יעקב כשאמר: "זיהי לי שור וחמור"? ולמה אמר בלשון יחיד?
- ד. למה כתוב: "באנו אל אחיך אל עשיו" – בכפל לשון?
- ה. בפסוק: "וירא יעקב מאוד, ויצר לו". ממה פחד יעקב? ומה הצר לו?
- ו. מה היה קשה לרש"י בפסוק: "המחנה האחת והכהו"? ומה מתרץ רש"י על כך?
- ז. מה התכוון יעקב כשאמר: "והיה המחנה הנשאר לפליטה"?
- ח. לאיזה דברים התקין יעקב עצמו? ומנין לומדים זאת?
- ט. מה היה קשה לרש"י בפסוק י? ומה מתרץ רש"י?
- י. מה הפשט: "קטנתי מכל החסדים ומכל האמת..." כי במקלי עברתי...?"
- יא. למה אמר יעקב בכפל לשון: "היטב היטיב עמך"?
- יב. היכן מצינו שהבטיח השי"ת ליעקב שזרעו יהיה כחול הים?
- יג. מה הפשט "מן הבא בידו"?
- יד. מה הפשט "עברו לפני"? ולמה אמר יעקב שישימו רווח בין עדר לעדר?
- טו. מה הכוונה בשאילה: "למי אתה"? "ולמי אלה לפניך"?
- טז. מה הפשט: "ותעבור המנחה על פניו"? ואיזה ראי' מביא רש"י על זה?
- יז. לפי מדרש אגדה: מה הפשט "על פניו"?
- יח. למה הטמין יעקב את דינה? איזה עונש קיבל על זה? ולמה נענש?
- יט. מה הפשט: "ויאבק איש עמו"? ומי היה האישי?
- כ. למה נקראת עצם הקולית 'כף'? ומה הפשט "ותקע"?
- כא. למה ביקש המלאך ללכת בעלות השחר? ומה אמר לו יעקב?
- כב. למה אמר לו המלאך שלא יקרא עוד שמו 'יעקב', כי אם 'ישראל'?
- כג. מה הפשט: "וישר אל מלאך ויוכל, בכה ויתחנן לו"?

- כד. על מי התכוון המלאך: "כי שרית עם אלוקים ועם אנשים"?
- כה. מה התכוון המלאך באמרו ליעקב: "למה זה תשאל לשמי"?
- כו. לפי פשוטו, למה כתוב "ויזרח לו השמש"? מה הפשט לפי המדרש?
ואיזה שעות השלימה השמש?
- כז. למה נקרא שם הגיד: 'גיד הנשה'?
- כח. למה שם יעקב את השפחות וילדיהן ראשונות, אח"כ את לאה וילדיה?
ואח"כ את רחל ויוסף?
- כט. למה עבר יעקב לפניהם?
- ל. למה חיבק עשיו את יעקב? ולמה נקוד על "וישקהו"?
- לא. למה אצל השפחות ולאחרי כתוב שנגשו לפני ילדיהם, ואצל רחל נגש יוסף לפני רחל? ואיזה שכר קיבל יוסף על זה?
- לב. לפי פשוטו של מקרא מה הכוונה בשאלת עשיו "מי לך כל המחנה הזה אשר פגשתי"? ומה הכוונה לפי המדרש?
- לג. מה התכוון עשיו כשאמר ליעקב "יהי לך אשר לך"?
- לד. מה הפשט "אל נא, אם נא מצאתי חן בעיניך... כי על כן ראיתי פניך כראות פני אלוקים ותרצני"? ולמה הזכיר לו את המלאך?
- לה. למה נקראת המנחה בשם 'ברכה'? ומה התכוון יעקב כשאמר "אשר הבאת לך"?
- לו. מה ההבדל בין "יש לי כל" ובין "יש לי רב"?
- לז. מה הפשט "ואלכה לנגדך"? ואיזה טובה רצה עשיו לעשות ליעקב עם זה?
- לח. מה הפשט "עלות עלי, ודפקום יום אחד"?
- לט. מה הפשט "לרגל המלאכה... ולרגל הילדים"?
- מ. האם נתכוון יעקב ללכת לשעיר? למה אמר לו "עד אשר אבוא אל אדוני שעירה"? ומתי ילך?
- מא. מה הכוונה בפסוק "למה זה אמצא חן בעיני אדוני"?
- מב. למה שב עשיו לבדו, ללא ד' מאות איש? ואיזה שכר הם קבלו על זה?
- מג. כמה זמן שהה יעקב בדרך? ומנין?

- מד.מה הכוונה בתורה "ויבא יעקב שלם"? ולמה כתבה התורה "בבואו מפרן ארם"?
- מה.באיזה זמן הגיע יעקב? ומה הכוונה ברש"י 'חנה את פני העיר'?
- מו. מה הכוונה ברש"י 'לא שהמזבח קרוי אלוקי ישראל'? ומה הכוונה 'לא שהמזבח קרוי ה' נס'?
- מז. לפי דברי רבותינו מה הכוונה בפסוק "ויקרא לו א-ל אלוקי ישראל"?
מח.למה נקראת דינה 'בת לאה', ולא 'בת יעקב'?
- מט.איזה דברים דיבר 'על לב הנערה'. ומה הפשט "וכן לא יעשה"?
- נ. מה הפשט "כי חרפה היא"?
- נא. מה הפשט "נאות לכם"? "להמול לכם"?
- נב. איזה הבדל רואים בין התנאים שאמרו בני יעקב לשכם, ובין מה שאמר שכם לעמו? ולמה שינו את התנאי?
- נג. מה הפשט "שלמים הם אתנו"? "הנה רחבת ידים לפניהם"?
- נד. למה כתוב "שני בני יעקב אחי דינה"? ומה הכוונה בפסוק "בטח"?
- נה. מה הפשט "על החללים"? "חילם"? "שבו"?
- נו. מה התכוון יעקב כשאמר לבניו: "עכרתם אותי"?
- נז. מה הכוונה בפסוק "הכוונה יעשה את אחותנו"?
- נח. למה נענש יעקב במעשה דינה?
- נט. מה הכוונה בדברי יעקב "הסירו את אלוהי הנכר"? "והטהרו"?
"והחליפו שמלותיכם"?
- ס. מה הפשט "א-ל בית א-ל" ואיזה מילה חסרה בפסוק?
- סא.איזה שם משמותיו של הקב"ה נכתב בלשון רבים? ואיזה ראייה יש מהפסוק "בעליו עמו"?
- סב.למה באה דבורה אל יעקב? לפי מדרש אגדה מי נפטר בפרק זה? ולמה העלים זאת הכתוב?
- סג.למה כתוב "וירא אלוקים עוד"? ומה בירך אותו הקב"ה?
- סד.למה לא רצה הקב"ה שיקרא שמו יעקב? ולמה נגלה אליו הקב"ה בלשון "א-ל ש-ד-י"?

סה. למה אמר הקב"ה ליעקב "פרה ורבה"? ועל מי הכוונה "גוי"? "קהל גויים"?

סו. איזה מלכים יצאו מבנימין?

סז. לפי הפשט השני ברש"י מה הכוונה "גוי וקהל גויים"?

סח. מה הפשט "כברת ארץ" לפי רבי מנחם? ולפי מדרש אגדה? ולמה אינו רוצה רש"י לפרש כמדרש אגדה? ומה הפשט לפי רש"י?

סט. מה הפשט "ויהי בצאת נפשה כי מתה"? ולמה קראה לו 'בן אוני'?

ע. למה קרא אותו אביו בנימין? איזה צד נקרא ימין? ומנין? ולפי פשט השני למה קרא אותו אביו 'בנימין'?

עא. מה עשה ראובן? ולמה עשה זאת?

עב. למה כתוב כאן "יהיו בני יעקב שנים עשר"? ולאיזה דברים היה נקרא ראובן 'בכור'?

עג. למה לא כתוב 'ממרא הקרית ארבע'?

עד. בן כמה היה יעקב כשיצחק נפטר? מה החשבון בזה? וכמה שנים לאחר מכירת יוסף נפטר יצחק?

עה. למה 'עדה' נקראת 'בשמת'? ולמה 'אהליבמה' נקראת 'יהודית'?

עו. מה היה קשה לרש"י בפסוק: "בת ענה בת צבעון"? ומה מתרץ?

עז. למה 'בשמת' נקראת 'מחלת'? ומי הם אלו שנמחלים עוונותיהם?

עת. למה כתבה התורה: "אחות נביות"?

עט. למה עזב עשיו את יעקב, לפי פשוטו של מקרא? ולפי המדרש אגדה?